

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1925

МАЙ

5

ВТОРНИК

№ 89 (4317)

Өртөө 20 коп.

Май бирни совет кижилер өөрүшкүлүг байырлавы-
шаан, Коммунистиг партияны долгандыр улам сырый
каттышканын, СЭКП-ниң XXI съездизиниң төөгүлүг
шиитпирлерин чедишкинниг күүседиринге чайгылыш
чок беленин көргүскөн.

Москваның Кызыл шөлге Май бирниң парады болгаш ажилчы чоннарныҥ чыскаалы

Чеди чылды баштайгы майы.
Совет кижилер оңу өөрүшкүлүг
уттаан. СЭКП-ниң XXI съездизин
бистин чуртутуска коммунизм тур-
гүзүшкүлүг калбарынын про-
граммасын айткан. Төрөөн чурт-
тун мурунла тургустунган улуг
чагай соругаларны бүтү үлүс
кайткыч улуг соруу киришкенин
боттандырып эгелей берген.
Май бирниң байырлавын бүтү-
үздө күш-ажалчы хей-хей белек-
терин чурт алган. Чеди чылды
хуусаа бетиле күсөдир дээш
кемселге баштайгы чедишкенин-
ниң дугайында мезелер Совет Эви-
лелиниң бүтү бузунарындан кээп
турар.

Кызыл шөл кайтамчы чагай
шынчы кире берген. Карл Маркстың
болгаш Владимир Ильич Ленинниң
портреттери КМ-нун бажынынын
муруну тазалан. Совет Эвилелиниң
ниң өкпөс кызыл тууга, акы-ду-
малыны оң беш республикалар-
ныҥ тууганы кыскап турган.
Бремль калаларын дургаар—ССРЭ-
ниң болгаш өлкөдөшкөн респу-
блика бурзатун сүдө демократия-
ның хевир-дурдур. СЭКП ТБ-ниң
май бирге кыйгырылганы чал-
бышталып турган. «Марксизм-
ленинизмниң тургун ала-биле,
Коммунистг партияның улуту-
газын-биле—коммунизмниң тиле-
генине, буржуазия» деп совет ки-
жилерин чүрөктеринде ийик үнө-
лөсөри аажок улуг кызыл песте
бөжөөн.

Гранит индирлерде болгаш КМ-
нун муруну баарын дургаар туткан
индирлерде—муң-мун москвалык
болгаш баймыскалдың салгылары.
Майныҥ бири—ажылчы чоннар-

ныҥ бүтү дегей байырламы. 50
ажыг чурттарын улустарың тө-
лөкөкчилери Москвага чедип кел-
ген.
Бремльниң Спасск суургазын
шактарын сугунары онга чоо-
шудан белгенде Мавзолейниң Төп
индиринге аштар А. В. Архистов,
Л. И. Брежнев, Б. В. Воронин,
Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко,
Ф. Р. Колосов, О. В. Кузнецов, А. И.
Микоян, Н. А. Мухомин, М. А.
Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хру-
щев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспе-
лов, А. Н. Босыгин, Д. С. Полян-
ский көстүп келген. Коммунистг
партияныҥ болгаш Совет чызык-
тууртучуларыңа чымылганнар
байыр чедирип, димиттиг адыш
каскап турган.

Бремль курантылары хеп тур-
ган. Оларын кагышкынынары у-
куштур марштын аялганы-биле
катыжа берген. Парадтың хүдөп
алымын ССРЭ-ниң Кытагалы ми-
нистри Совет Эвилелиниң Маршалы
Р. Я. Малиновский парадтың
командылачыны Совет Эвилелиниң
Маршалы Б. С. Москаленкога үдө-
дип алган. Кызыл Шөлде болгаш
эң чоокку шөлдерде база күдүмчү-
ларда чыскаалык шериңлерин
эргез. Дайынчылар-биле министр
мендизеип, делегейниң ажилчы
чоннарыныҥ байырламы—Май
бирниң хүнү-биле холбаштыр ола-
рың амыр-мендирин айттыган. Ха-
рым кылдыр үш данкыр «Ура»
диңиреп үгөн. Оң соонда Р. Я.
Малиновский Мавзолейниң инди-
ринче үгөн. Совет Армияныҥ
болгаш Шериг-Далай Фолдунуң
дайынчыларыңа, Совет Эвилели-
ниң ажилчы чоннарыңа, даштыкы
залгыларга чүе чугаазаан.

дедигин чаз шериг баазаларын
Совет Эвилелин болгаш социализм
лагериниң өскө-даа чурттары дол-
гандыр тургустулуп турар. Барымы
Германияны милитаризастаары
күштөлген темп-биле чоруп турар.
СССР-ге улур күштү херетээринче
кыйгырып турар америк генерал-
дарың өңүк-чөгдөп мелегелер
дыңырып соксавай турар.
Оңу холбаштыр бистин партия-
ныҥ болгаш казавы социализм
Төрөөн чурттын камгаламы ар-
ганы белидер, Совет Армияны,
Ужар-чүдүлү болгаш Флотту бы-
жылгаар дугайында доктаамал са-
гыш салышкынын илеретип тур-
ар. Төгүтүн дугуң дөңир ээли-
дер, социализм чурттарың улус-
тарың оларын шилеп алганы
орундан чайлаарынче албазар
деп империализмниң оралды-
жышкынынары чүе-даа чептес.
Социализм лагерин ажилчы тиле-
дештер мыңы күш дегейге чок.
Төрөөн чуртунга, улугунга, Ко-
мунистг партияга кызылгар чок

«Ура» база дагы чалгышкы-
нар-биле улажып чоруткан. Артил-
дерин салыууң дашташкынына-
ры диңиреп үгөн.

Фабрикаларын үнери дыңда-
ган. Оларын соода-коман-
дашкыны сестери. Шериг парады
өгөзгөн.

М. В. Фрунзе аттыг алдаржаан
Шериг академияныҥ дыңдагы-
лары—офицерлер чарамы кончу-
сый колонналыг чок турган.

Фрунзечилерин көрүчүлөр мага-
дашкыны-биле көрүп эртелес
чорда-ла. В. И. Ленин аттыг Ленин
болгаш Кызыл Туу орденнерип
Шериг-политистг академияныҥ ба-
талынына индирген мурунуга
көстү конуп келген.

Алтын чыскаалыкынары ула-
йып диңиреп турган. Ол дээр-
ге Ленин орденниң болгаш Суворовтун
бирги чергенин орденниң шериг-
ниң Ф. Э. Дзержинский аттыг ар-
тиллерия-инженер академияныҥ,
Ленин орденниң шеригниң И. В.
Сталин аттыг бронетанк шеригле-
ринин академияныҥ, В. В. Куй-
бышев аттыг Кызыл туу орденниң
шериг-инженер академияныҥ пар-
ад кылаптарыны кайтамчы чө-
ге башытарыңа хамаарып тур-
ганы оң.

Кызыл туу орденниң шериг-агаар
академияныҥ дыңдагылары—
ужукучулар, оларын оң-биле
Ленин болгаш Кызыл Туу орденниң
Жуковский аттыг шериг-агаарын
инженер академияныҥ өөрлө-
гөртүр турар келир үениң инженер-
лери эрткен.

Шериг-далай туту кишикп кел-
ген. Курсант далайчылары Кызыл
шөл магадашкының адыш чыс-
каалынары-биле уткан. Бас-
пийның С. М. Киров аттыг дөдө
шериг-далай училищениң кур-
сантылары Москвага шериг пара-
дыга ийги улаа киришкени оң.

РФСР-ниң Дөдө Совети аттыг
ниити шеригниң Дөдө Командыла-
чыны Москвага Кызыл туу орден-
ниң училищениң болгаш Москва-
ныҥ кызылгар шеригниң училище-
лиң курсантылары кайтамчы
дески чыскаалдыг басып эрткен.

Суворовчулар болгаш нахикоч-
тулар шөлге кирип келирде оларга
оңа чымын-биле болгаш чүрөкниң
хамызындан байыр чедирген. Мос-
квалык болгаш Туланың суворовчу-
лыгы училищелеринин, Ленинград-
тың нахикочу училищениң ки-
жизаттырычылар парадка ки-
ришкен.

Кызыл шөл хенертеп эен болу
берген. Оң мурунларың шилең-
дирин келген, олурган кижилер
Төгү болгаш Бремль проедилорни-
че көрү берген. Таманың М. И.
Калинин аттыг механикастаан ди-
визионың бронетранспортерлери
оортан көстүп келген.

Машиналарга бистеринг көргө-
нис кижилер Армияга албан артил-
рип баарын мурунла күш-
ажалчы эвези эвес тиледелерип
чорган. Биче серант Агес Сажатов
областың «Восточный» совхозуна
комбайнерип болгаш трактористен
ажылдап чорган. Кур черлерин че-
дишкенин шилеңдир алганы
дөш чазда оңу Күш-ажалчы

бердигин бистин Чепсектиг Күш-
теристин бот составы социализм-
ниң өндүрүлүг чазал алышкы-
нарың камгаламын серемчиле-
ди-биле турар болгаш комму-
низм тургустулуп—совет улус-
туң тайбын чыгадыкчы күш-ажы-
лы аггессор үрөөрин дитигиптер
болза алаа чыла согушкуну бө-
ринге кайы-даа минутада белен.

Делегейниң ажилчы чоннары-
ныҥ өп-сеткил каттыштырылганы-
ның хүнү, бүтү чурттарың ажил-
чынарыны акы-дуума базууңуң
хүнү—Майның Бири дегерени!

Улут совет улус болгаш тайбын-
ның база бистин Төрөөн чурту-
вустуң айыл чок чорутуң кам-
галамын турар болгаш оң чепсе-
тиг күштери дегерени!

Совет казав дегерени!

Бистин улутузувус коммунизм-
ниң тиледелеринче апар чыдар
Совет Эвилелиниң Коммунистг
партияныҥа адар!

Ура!

Тук ордей-биле шаңдаан, кур-
черин оң мадыры ам дайымы
болгаш полкитиг белетеленип
шылгарымы. Байрамдык бу-
дүзүңдө оң салгыры дүңкө
лаашкынынары берге оналганы
тергени эки күсөткен. Ийик
муракчы дайынчылар дивизия
хей.

Машиналарын чаз колонназы
Кызыл шөлге кирип келген. Олар-
ның кырында парашюттары бол-
гаш самолёттары чүрүп көрүс-
кен. Машиналарда—десантники.

Бронетранспортерлери болгаш
эп-эп пушкалары экинттиг бөдү
чорутуу установкаларың, а ол
шылды артылары кезектериниң
марш кылажы кайтамчы көрүштүг
болган.

Тиледелерин алдары-биле бур-
геттиген өрес-мадырың Совет
Чепсектиг Күштер бистин Төрөөн
чуртувустун тайбымын, күрүе
эрге-ажыктарың болгаш аймы
чок чорутуң камгаламын сере-
чилелдиги турар турарын Кызыл
шөлге май бирниң парады көргө-
скөн.

Шериг парадныҥ доозуганы
биле орестерин байрамла маржы
соксаан. Ур эвес теле шилең чок
болу берген. Наймыскалдың ажил-
чы чоннарыныҥ май бир чыскаа-
лыны киржичилериниң колонна-
лары мөчө шуужуп кирип келген.
Музыка база дагы диңиреп, ыр-
лар чалгыламып турган.

Эртеминг коммунизмниң тургу-
зучуу Карл Маркстың, Коммуни-
стг партияныҥ болгаш Совет кур-
ганын үндөсөкчаны Владимир
Ильич Ленинниң портреттери,
СЭКП ТБ-ниң Президиум кеңигү-
неринин портреттери чыскаалган
бир белек көдүрүп алган чоруп ту-
рар индирлерден ийик турган.
Ажилчы алгыны болгаш тараа-
чынарың сырый эвилелиниң дем-
дөс кылдыр, «Совет улуска адар!»
деп кыйгырылгы кызыл песте
чаныга ажалчы болгаш колхоз-
чу херектен кижилер турган.
«Коммунизм тиле» деп сестери
көргөскөн улуг кемчөдиги жүктер
шөлдү доора дургаар кескидир
эзеп турган.

«Бистин чуртувустуң бодунуң
чалымын, дидим, күштүг,
өрес-шөвкө кижилери чечектерип
чоруп орган. Чыскаала 11 муң
ажыг спортчулар киришкен.

Бүтү-ле кижилер шөлдү орту-
зунче көрө берген. Бүгү чечектер-
лиг белек остоурутары эрттири-
шкан; спортчуларың чайлай басып
берип турары ийик болган. Олар
Мавзолейниң чадаларын өрү үгөн,
улапканда-ла оң төп индиринге
көстүп келген. Партияныҥ бол-
гаш чыскаалың улутукучуларыңа
чечектериң урулар тутуш берип
турган чыгыс ай адыш чыскаа-
лынары диңиреп үгөн.

Наймыскалдың Кировский, Дзержинский, Ленинский, Краснопере-
сненский, Советский, Свердловский
болгаш өскө-даа районнарың эки-
белаларың чыскаалчыларың
колонналары чүс-чүс кызыл ту-
тарың өртөп турган.

Күш-ажалчы Москва бар чорган!
Коммунистг тургузушкунга
чаа-чаа тиледелерге, буржуазия-
ның төрөөн партияныҥ кыйгыры-
ның сестери радио дамчыштыр да-
гындагы чалгыламын турган.
Мыңаган харымал турган чүе
кышкан, чыскаалганынары ап чо-
роаны хей-хей плакаттарга: чеди
чыл планын хуусаа бетиле күсө-
дил! деп бижөөн болган. Чурттуу
улус ажил-агымын дыма көдү-
лүшкүңүң дугайын казастаан
паннолар чугаалып турган. Чеди
чылды баштайгы айларын кай-
ажалчы тиледелериниң рапортта-
ры чидиг калып чорган.

«Баймы болгаш Москва» завод-
туң ажилчынарың колонна-
зынган кан кудур кайтамчы улут
укуштун көстүп чорган. 1965 чылда
чурт 86—91 миллион тонна ка-
ны, 65—70 миллион тонна про-
катты алыр деп кайтамчыг чү-
ртайлар ырактан-ла ийик чорган.

Орджоникидзе аттыг заводтун
коллективниң—21 агрегат станок-
туң автоматтыг өң улут шугуңу
хуусаа бетиле бүдүрүп үндүргөн—
деп май бирге рапортту лозундары-
ның бирөөниң көстүп чорган.
Бүдүрүлгелерин алдаржаан кон-
структорлары Н. Ростовцев, Б. Коро-
бочкин, И. Мезицкий колонналар-
га чорган, белек бүдүрүчүлүг то-
кар чартык автоматтары тургу-
скаан болгаш массалыг бүдүрүп
үндүрүш шилеңдир алганы дөш,
оларга Ленинчи шаңдалары ты-
мыскаан.

Лихачев аттыг автозаводтун эң
чаз ийи машиналарың моделде-
ри-биле казастаан эвелемизинче
чылганын көрүп бергенер. Бо-
чымын билип пландаан амыр оң-он
миллион рубльдин автомашина-
лары берген ол коллективниң тиле-
делерини оңу ап чорган.

Бирги подшпик заводтун тө-
лөкөкчилерин шөлдү ортузунче
чоокшудан олурарын долганын чо-
руур кайтамчы улут подшпик
мезделерин. Ол дээр-ге Москвалык
эң чоокку чылдары бүрүн мезан-
застаттынган турар 27 бүдүрүл-
гелерин бирөөн-дир.

Туктарың чалгыт, оркестрлер-
ниң үнери, хөгүл ырлар. Москва
бүдүрүлгелеринин, албан черлерин-
ниң, өөрлөдиге черлериниң улам-на
чаа-чаа коллективтериниң колонна-
лары шөлдө улаа-улаа эртпн тур-
ган.

Май бирниң ырлары! Байрамды-
кың алаагы-биле холжуп турган
ол ырлары улаушун аас-кежиң
ола хемчөө-биле ийергестеттген.
Ийи-бүрү темаларың ырлар ча-
гыламып турган. Күш-ажалы!
тайбын!—Май!—деп сестерип тор-
гу вымпалдарың чүрү-базымын өң-
дөдө туушкан бөрүк шарлар агаар-
же көдүрүп алган чоруп турган.

Чыратылыг келир үениң мездө-
чилери—коммунистг күш-ажал-
дың бригадалары амырларда бот-
танып бодытаттыган. Бүгүн со-
вет кижилериниң кайтамчыг
ажыл-херектеринде төртүтүнү тур-
ар бистин даштагы хүнүвустун
көстү демдериң оларга болуп тур-
ар. Коммунистг өң-биле чур-
таарын болгаш ажилдарын шил-
тиркен алган, Москва улутурунун
муракчыларыңа индирлерден ийик
байыр чедирип турган!

Коммунистг күш-ажалдыҥ кол-
лективтери деп белек атты өлө-
ргө дөш чарым бистин бүтү чур-
тувуста калбарып турар. Чугаа

Москвада белин оларныҥ саны алды
мун ажилч турар.

Боттарыныҥ чогаалкчы тургу-
зулазын көстүп көрбөөн күжү-
биле делегейни магадлап кижилер
Кызыл шөлдү таварты басып эртпн
турган. Уранчыдып чурган ракетаны
соо-биле «Кжи космоска че-
дер!» деп олургаар номчутунар
чик улуг кожаа колонналарын
кырынга белик көдүрүп чорган.
Белр үениң техниказын көргүзери
— колонналарын байрамла шиле-
денин темаларың бирөөн ол.
Кайтамчыг станок-автоматтар-
ның макеттерин көрүшү хаара
тууш турган. Оларын бирөөн
ажылдап турар кылдыр көргөскөн.
«Кызыл пролетарий» заводтун бе-
леткени оң токар станокту—келр
үениң техниказынче база бир базым
оң.

ССРЭ-ниң Эртежер академияны-
ны институттарың ажилдагы-
лары, дөдө өөрлөдиге черлериниң
ажылдагылары, алдар сурагыг
конструкторлар индирлерин баары-
биле эрткен.

Совет эртеминг болгаш дөдө
шөланың бөдүгү хүнүң оң чу-
гула соругаларың синиккен: Улус-
тун амырлары-биле сырый харла-
за! Коммунизмниң үениңге тиле-
ленип тусай эртекилерин белекче-
нер! деп кыйгырылгы сестери
шөлге чалгыламып турган.

Совет кижилерин улам-на хей
тарааны, эгити, сүтү болгаш че-
менингиң өскө-даа продуктуларын
бүдүрүп деп ийик күзө-чүтүлүг
чүрүп казастаан хей санның панно-
лар көрүштү чорган.

Наймыскалдың алдарыг анык-
тарны индирлерден байыр чедирип
турган...

Муң-мун москвалык чагай-
ды тутуңган чаз бажынарың бай-
рамдык бүдүзүңдө кирген. Ки-
жилерин аас-кежинге таарыштыр
эпиг чарам бажынарың ыла-
шылды-биле тууш турар кижилер-
ниң алдары дөш байыр чеди-
рилгенини кыйгылары чыскаа-
ганнарың аразында болгаш инди-
лерге чалгыламып турган.

Совет тулугулар дегерени!
— деп сестер шөлге улажы берген.
Чеди чылды дүргүдө москвалы-
лар 20 миллион чыгым дербелчин
метр чуртталга шөлүн алып.

Кижилер улам-на шуужуп көрү-
п турган. Ырлар чалгыламып турган.

Делегейниң ажилчы чонна-
рыныҥ өп-сеткил каттыштырыла-
зынган хүнү, бүтү чурттарың
ажылчынарың акы-дуума ба-
зууңуң—Май 1 дегерени!
Пролетарың интернационализмниң
туугун белек тууламы!—деп май
бирниң кыйгыларыңың сакты
сеткиди дайныгырып турар сес-
тери шөлдү бир ужуңдан өскө
ужуңга чедир дагы-дагы чалгы-
ламып турган.

Тайбың дөш, демократия дөш,
социализм дөш демдериң турар
бүтү-ле улустарга совет кижилер
бүгүн акы-дуумены байырын чеди-
рип турган. Тайбының камгалап
алыр, бүтү улустар-биле байрам-
дыг чурттаар деп Совет казактын
күженишкенин олар нилин-биле
деткип турар. Чыскаалганынарың
ап чораны плакаттарга кыска, ки-
жи бүрүзүңг чүрөңге чок «Тай-
бын» деп сөс муң-мун катан дагы-
нап чорган.

«Улаустар аразыг тайбыны
быжылдары дөш» делегейни
Ленинчи шаңдалары Никита Сер-
геевич Хрущевка, Уильям Злуад
Бургарт Дюбуага (АКШ), Отто Бух-
вице (ГДР), Костас Варфалаксе

(Греция), Айвор Монтегюге (Англия)
тымыскаан дугайын чер делегейниң
кижилери май бирниң хүнүңе би-
лип алганнар. Бүтү-нिति тайбын-
ны камгалаарыга болгаш быжы-
лаарыга ажалчы кылдыр оларның
чагай ажил-чоруктазын бүтү
чурттарда чагай тура-соруутун ки-
жилери ханы өөрүп чедиришкени-
биле болгаш магадашкыны-биле үнө-
лөп турар.

Дайынчы революшчу байрамла де-
легей продукцияның дөң кезиниң
дөң хейүн улаас бере бөрү соци-
листг лагериниң өзүп турар күш-
териниң өөрүштүгү хүнү болуп
төгөтө кирер. Социализм лагери-
ниң бүтү чурттарыңа туттары
шөлге чалгып турган. Социализм
тургуш турар улуг кыдат улуска
совет кижилер май бирниң хүнүңе
акы-дуумены байырын чедирген.

Албанияны, Болгарияны, Венг-
рияны, Вьетнамны, Герман Демок-
раттыг Республиканы, Корея
Улус-Демократтыг Республиканы,
Моол Арат Республиканы, Польша-
ны, Румынияны, Чехословакия-
ны ажилчы чоннарыңа байыр че-
дилгелерин чүрөкниң хамымын
сестери чыгып чалгыламып турган.

Югославияны улустарыңа бай-
ыр чедиргелериниң сестери
дыңалып чорган.

Кичини алдыра шаап турар да-
дыкан күштүг анык оозду дүрү-
лөп көргөскөн кайтамчы улут пла-
каты кызыл өңдө аң ужуктер-
биле мыңа деп бижөөн: импери-
листг чимденишкениңге улаа,
колониализмни бүтүн улаулар дөш,
боттарының күрүлелериниң нацио-
нал камарышпас чоруп болгаш
бот-эргезиң быжылгаар дөш де-
жесип турар Араб Чөөн Чүтүгүн
улустарыңа ийик байыр!

Англияны, Американы, Кати-
шпан Штаттарыны, Франция-
ны, Италияны, Финляндияны,
Индияны, Швецияны, Норвегия-
ны, Данияны, Исландияны, Ав-
стрияны болгаш өскө-даа бүтү
чурттарың улустары-биле бай-
рамдыг чурттаар болгаш кады ажи-
дадыр деп бистин улаузувусту,
бистин күрүлелериниң тайганын чөк
күзө-чүтүлүг партияныҥ май бир-
ге кыйгырылгында кайтамчы
улут күнү-биле ийергестеттген.

Социализм чурттарында бистин
өдүлүгтерин болгаш акы-дуумены
мыскаа Кызыл байрамда чеди-
п келгенер. Чыскаалганынарың
баштайгы колонназыңа Кызыл шөлдү
тавары залгаларың камгаламы
байрамла кыламын-биле эрткен.
Байрамла индирлеринге олар база хей
болган. Болгарияныҥ тапкы фаб-
рикасың ажалчыны Амета Христо-
ва биле кожа Кыдаттан артыкчы
Сий Гей-ди, Крайник МТС-тиң
трактористи чех Шайнер Алоис, ру-
мын каң эвеледиркитин Станчу
Аурел болгаш оон-даа өскөлөр.

Совет кижилериниң тайбынче
тура-сорууңуң кайы хире улуг бо-
луп турарын мадаа, Кызыл шөлге
онза күнү-биле көрүп билиң—деп
Бореядан келген, индирге олурган
Цой Ен Оң чугаазаан.

Индирлерин баары-биле чыс-
каалганынарың чаз-чаа колонна-
лары эртпн турган. Кижилер урула-
рыңа өңгөдириниң кырынга белек
көдүрүп, партияны болгаш казак-
тың улутукучуларыңа, индирлерге
аалчаларга байыр чедирбешкан,
плакаттары болгаш чыскаа чечекте-
рин чалып чоруп турганнар.

ПАРТИЯНЫҢ ЭН КҮШТҮГ ЧЕПСЭЗ

РАЙОН СОЛУННАРЫНДАН

БИР ГЕКТАРДАН 350 ЦЕНТНЕРНИ

КОЛХОЗЧУ

АЛЫР

Баян-Хонгор аймгийн Ленин атыг авч 30 чылы колхозчу № 2 сүт-бараан ферманын коллектив бо чылым бириг квалитетинд эрт-сүт уламшын хийгээг илэр бүрээдүн 346 кг сүтү саа алган. Сыртны, Анатмаа ишхэн чадмы саагчы-ларын көргүүт 360 кг ажин ту-рар.

Чамын эрте андгаран 22 гектар андгай болгон бэлтгэгдэн 40 гектар кур шөлө 620 тонна өдөхтөн төхөн, а чамын андгаран 48 гектар кур черлөг 480 тонна ирх өдөхтөн төгөр. Ан 12 кезек черлөг өдөхтөн илэр эгдээн. Урсны чөтүр болгон дөрт чүүд сөрт бар.

КЫЗЫЛ ТУКТУ ЧААЛАП АЛГАН

ЧУГААНЫДЫРАП

Баруун-Хөвсгөл аймгийн «Комсомол» колхозчу № 2 сүт-бараан ферманын коллектив бо чылым бириг квалитетинд эрт-сүт уламшын хийгээг илэр бүрээдүн 346 кг сүтү саа алган. Сыртны, Анатмаа ишхэн чадмы саагчы-ларын көргүүт 360 кг ажин ту-рар.

Ферманын коллектив сүт саа-дагын талын биле чарынга районун бириг чери эдээн. СЭКП райкомун болгон райкүсөөнүд фермалар аразынга шилчир кымыл түгнү коллектив чаалап алган.

КОМУНИЗМНИН ТУГУ

КУШ-АЖЫЛДЫ ЭКИ ОРГАНИЗАСТАП ТУРАР

Туранга районун комбинатын бэлтгөл бригадалы ий ай-ларын дүргүдүн 450 кубометр чу-дуктарын бэлтгөл сөөртөн, 666 кубометр дилгел илгитарын берген, 823 кубометр олар илгити бэлт-гөн. Ол болза, күш-ажылдын ор-ганизацын хөдөлгөн турар.

Бригаданын чадмын илгити бэлтгөл, өдөхтөн сөөртөн, чад-мытарын пилорамада дилгити ту-рар. Ажылдын бүдүгүтү, проду-кцын эки илгити дөш чарын кижэ бүрүтү улам сөрүс кирип турар.

ЭРТ БҮДҮРЕРИН КӨВҮДЕДИР

ДЭЭШ

ЛЕНИНЧИ ОРУК

Чаданада икүбатор станциян баштайгы эдэгдөтө тос муң чуура-ларын чаагыртыр. Оң муңтуу «Искра» колхоз салып алган. Ол колхоз бо чылым эдөс 15 муң да-гаа оолдарын азыр эстүрер план-ын.

Станция ийги эдэгдөтө чад-мытарын биле чеден муң чуура-ларын чаагыртыр. Оң муңтуу «Искра» колхоз салып алган. Ол колхоз бо чылым эдөс 15 муң да-гаа оолдарын азыр эстүрер план-ын.

КЫЗЫЛ ТУК

БЕЛЕТКЕЛ ПЛАНЫН АЖЫР КҮҮСЕТКЕН

СЭКП-ниң XXI съездинин тө-гүтүлүгү шилтирерин боттандыр-маан, Улут-Хем районун сохтоо болгон колхозтары бириг квалитет-күрүгө эрт бэлтгегерин планын 130 хуу, сүтүтү—147 хуу күсөт-көн.

Район эртөн чылым бириг квалитетинд 119 тонна хөй сүтү бө-лөткөн кириген. «Күш-ажылдын хоотуу» колхоз 34 тонна, «Партия-нын XX съездин» колхоз 20 тонна, «Улут хура» колхоз 10 тонна сүтү пландан ажыр күүсөткөн.

КОЛХОЗЧУ МАЛЧЫННАРЫН ЧЕДИИШКИНЕРИ

Тес-Хем районда Ленин атыг авч колхозчу малчыныр чеди чы-лым баштайгы 1959 чылымда мал эстүрер сорулган чедишкенин боттандырарына кызымак ажылдан турар. Кытатгалашкын организа-цын болганын мал хуу чыл аш-кан.

Колхозчу муңту мал чааглар-да—көктүт, сүтүтү таарымчалыг оларда. Малдын өдөр оң чаш төлүн менди амырды. Эш Бадь 425 хондан 447 хураганнары, эш Дамбар 229 өшкүтүдөн 259 анайларын бүрүн доржугаран.

„Крокодил“ хову турлаанда чоруп тур

Чөөн-Хөвсгөл районун «Кому-низмче орук» колхозунун партия организацын чакмы тарылга эд-дөрүнүн мурунда хову турлаа-рын дерин, шилчөө болгон анда ажылдар агитаторларын база бө-дөлдөөн.

Мейн барган колхозчулар Кара-Сал Мазжа, Куулар Иймандай, Куулар Шамбай оларын оң үшкү номерин-ге шоодун шүгүмчүлөн бижөөн. «Коммунизмче орук» бедөс ажал-агити тарлаа култураларын чы-лымга чыгуу хуузаа-нын бөткөдө, агротехниктиг бедөс дөдөдө чоруткан. Тарылган ор-ганизацын чорударына агитатор-лар боттарынын салымшкын киригенер.

Агитаторлар Сат Даваа, Буулар Эртине, Монгуш Санаа олар ха-ва солуну, «Крокодил» хову ажыл эдэгдери билек үндүтүп эдээн. Арагалаан, ажылга үн-

О. ДУНУН-ОЛ.

Бистин номчукчуларывыстын күзелдери

Чеди чыл планын боттуг тайылбырлар

Коммунист партиянын болгон Совет чазактын совет улустун мурунга салып турар сорулгаларын парлагта бүтү чонга дорас-на чедирин турар. Ол сорулгаларын масса чон танышкын өдөргөн, боттарынын ажылдыг холбоштыр, боттандырар эгелер бар. Ичкан-гын совет парлагта массаның иде-гелерин эки апарган.

Партиянын XXI съездинин төгүтүлүгү шилтирерин парлагта дөш чонго, өдөрүн турар мен. Бистин Улут Төрөөн чуртуустан экономикаы канчаар хөгжөөн, ажалын чоннарын материалдыг чаагай байдалы болгон култур-луг дөдөдө кайы хуу бөдөн ту-рарын чеди чылдын контрол сан-нарындан билгил адым.

Бистин колхозчулук чеди чыл-да хөгжүдөдүн планын чотго-дун кылган болгон колхозчу ажыл-ишчилер боттандырар эг-дөөн. Колхозчу чеди чыл пла-нында мал ажылын саймырарын, оң-биле чегерелештер чар ажылын калыптартып көрдүгөн. Колхозчу-ларын материалдыг болгон кул-турлуг дөдөдө чеди чыл дүргү-зүдө дика бөдөн турар. Чеди чылда областың болгон районун улус ажалы-агити хөгжүдөдүн кол сорулгаларын парлагтаан номчун, лекциялардан дыңын ту-рар мен. Ичканга-даа областың болгон районун улус ажалы-агити хөгжүдөдүн чеди чыл пла-нын тайылбырлаан материалдарын областы болгон район солундарын-га чырыдарын күнө турар кижэ мен. Чижээ, үдөтүтү, туугу, эң алаңгы мал, оң иштинде хөй ажалын хөгжүдөдүн планын тайылбырлар чутула.

В. И. Ленинниң төртүтүгөн ху-нун дөдөдөдөн хуралыга колхоз-чулар чеди чылдын баштайгы чы-лы болуп 1959 чылда артылган мурунда салдыган сорулгаларын хуузаа бөткөдө боттандырарын ху-зөөнгөн, «Ал-Эрик» колхозун ке-сигүдөдүн социалист чарышка кийгиткан.

С. СЫРАТ-ОЛ,
Тес-Хем район, Ленин атыг
колхоз.

Хой ажылынын булунун тургузар

«Шын» солуну чыл бүрүдө ча-гып ап, үргүлчү номчун, оортон хөй чүтүлү биле турар мен. Мен ишкан хойжу кижиге ол дөт эдэгдөдүн аш болгон сургакчы ховар. Солундан оранын одутур, дөдөдөдүн дескиндер көр-дүр. Ич-канга-даа мөң күлөп манал чоругу-чүмө база бар. Ону бөгүн—пар-лаалга хурундо бүтү номчукчулар-нын мурунга чугааласкан мен.

Мөң бир күзөр чүмө болза, со-лунга хойжуларын булунун ор-ганизацын болуп. Бисте чүтө хөй-жуларын ажалындын түнөдүн хөйү биле турар. Чижээ, алган дүктүн хөмчөөн, камгалап алган хураганнарын саны дөш, ичкан-га-даа тускай өртөмнелерин сүе-лери, мурунчын хойжуларын ажал-ын дуржулгазын кончуг ховар боор-дур.

Бистин районун колхозтары бе-лгил хөй малды эстүрер талзын бе-лгил адымда илгити чүтүлөдөгү. Чи-жээ, бистин колхоз-биле Сарыг-Се-пте «Октябрь 14 чылы» колхозу дөдөдөдө болгон. Бисте шөор малга тааржыр олар бар, ичканга ол колхозун Мерген, Дөргөн ичкан-га олардын хөй малга таарымша. Оң бир чижээ кымын: ол колхоз мурунда хөйү Мерген, Дөргөн ичканга кытатгалашкан, чутга та-варжып, хойларын өдүрүн, төдү-дө, дүктү-даа эдөөн аш турган. Бо чылым ол колхоз-биле Сарыг-Се-пте кытатгалашкан, малды менди чыл азыркан. Ичканга район иштин-де илгити чүтүлөдөгү бөдөн бар. Ону район-даа, областы-даа солунуна районун кол тускай өртөмнелерин бижөөн. Мен боттарыга ону би-жир хөдөк.

Мөң чыгып алган номчун ту-рарын «Шын» солун мен сонгаар хөй ажалын саймырарын талзын-биле тускай өртөмнелерин, му-рунчын малчыларын ажалын дуржулгазын хөйү билгитирип кү-зөр мен.

Б. СУВАН,
Баян-Хонгор районун «Совет Тыва»
колхозунун хойжуу.

Мурнакчыларын дуржулгазын непередир

Областың «Шын» солуну 1937 чылдан эдөгөн номчукчуу болуп, ону чыл бүрү чыгып ап келдир. Бо чылым «Шындан» ан-дыга 4 чыгып келдир мен.

Улут-Хем районда Ленин атыг колхозун малчынын болуп, сөөгү бөш чылдары саагчыда ажылдан келдир. Партия болгон чазактын чутула дөдөдөдүн, көдө ажалы-агити улам ийчэ хөгжүдө, колхозтарын экономикаы боттандырар талзын-биле чорудуп турар хөмчө-лөдөрүн тн болгон областы солун-дарындан номчун, мурнакчы дур-жулгазын база бөдөн аш турар мен.

Алдым-Шыла сүт-бараан фер-манын коллектив «Шын» солунга областы саагчыларын чедишкени-н бижөөн арын көстүп көргө, ону улут сонуугалыг номчун ту-рар. Малчыларын илгити үдө-лөдөрүн, оларга ажалы-агити темаларга

сумелерин, зооветеринария ажал-дакчыларын ажалында холбош-кан дөдө чүтүдөдүн солуннага дөдөдөдө чырыдарын күзөткөн.

Бистин иштеринин укаса-адым адымда илгити чүтүлөдөгү, шу-туу чурт иштери. Илгит болза-даа кымын айларында бөш багай өвөс көргүзүлгөдөгү саагчылар бар. Чижээ, Дарыйма бириг квалитет-ай санында ийе бүрүдүн 126 кг сүтү, а апрельде 142 кг сүтү салган. Ийме, Ячынмаа олар база аш ажылдан турар. Болума бе-жылгаан 8 иштеринин бирээ-лиден-не бо чылым 1200 кило-граммдан хуу өвөс сүтү саарын хуузаа мен, ол ийме-да күсөт-тинген турар.

З. СУВАН.

Мөң саналым

Бажан өгө шөлөдүн 3—4 клас-сарына өдөрүн турган-ла «Шын» солуну хаала өвөс номчур турган мен. Оң бөдө-ле сөөгү 20 ажал чылыдарын иштинде солунуң үн-ген дугаар бүрүтүн халас эрттирер иштинде келдир. Бо аразында чөдө солун материалдарын номчун, өдө-дөдөдө темаларын ботка илгити ал-баан дээр... Ийме-да СЭКП XXI съездинин материалдарын болгон коммунизм тургузушкуну тө-гүтүлүгү чеди чыл планын контрол чуратгаларын төрөөн дым кыры-га «Шынын» арыннарындан ки-чөөн илгити номчун, өдөрүн турган мен.

Областың булук бүрүдүн муң-мунчунчүлүк үнөдөн дугаар бү-рүтүн четикпей манал, оң арга сүмөн ап турары билгити. Сөө-гү чылдары солунуң дым-дом-анын саймырарын-биле чегерелеш-тер чаз-чаа авторларын немереш, ре-дакция биле турары чере дика өдөрүчү. Олар бистин четикте-ли олтур ажалы ажалыстың булук бүрүдүн коммунизм тургу-зушкунуң өдөс-шүдүргү ажалы-хөдөдөрүн көргөскөн ажалы-бүрү хөмчөөдөгү чаагалаарын биле тур-ар.

Сөөгү үдө солунуң арынна-рына чер-черде ажалы-агити чедишкенин илгити болгон ий-чөгдөс кижилерин чедишкенин со-лгалан чиди сөөгү шүгүмчү-лөдөрүн дөдөдөдөдөн паран турар апарган. Бо бүтү номчукчу солун болгон чедишкенин эди алыркан дөдөдөдөдөн турары-биле чеге-релештер чедишкенин боттандыр-ган бурунгаар саагчыларын турар. Ичканга дугайты номчукчу болгон билгити болганында совет парлагта хурун таарымштыр бистин ажалы-агити чөк хурун дуржулгазын-биле ажалы-агити чедишкенин биле билгити чедишкенин.

М. ШУР-ОЛ,
Эрзин район.

КОРРЕСПОНДЕНТ

Совет Эвеледин Коммунист партиянын эдөгөт чөк XXI съез-динин төгүтүлүгү шилтирерин чедишкенин боттандырарын ажалы чоннарын эдөгөдөгү тал-зын-биле улут сорулгалар ажалы болгон көдө корреспонденти-лерин мурунда турар турар. Боттарынын билгити хуузаагити ак-сөткөдөгү күсөдүн турар илгити корреспондентилер бистин областың хоораларында болгон сугуларында хөй.

«Тыва туугу» трезиниң дайчы-ын «Шын» солунуң ажалын корреспондентин эш С. Санданы мааа чижээ кылдып айтып болуп. СЭКП-ниң XXI съездинин сугу талзын-биле салган төгүтүлүг сорулгаларын хуузаа бөткөдө күсө-дир, туугу-н темпийн дүгөдө-дөр, шыларын экижир, чарыг-далдарын эдөгөдөгү дөш дайчы-ларын дайылышкын ажалдан турарын эш Сандан «Шында» үр-гүлчү биле турар. «Төрөөн пар-тияныска чоргаларын биле» деп эш Санданың чүтүлү бо чылым февраль 18-те үнөдөн № 36 «Шы-нда» парлагтыган.

Партиянын XXI съездинин ту-дуг талзын-биле салган сорулгаларын улут чаагайында дайчыларын сөрүс кирип, ул сорулгаларын ажал чылым дүргүдүн күсөдир дөш чүтүлүгү ажалдан турарын бөдөн чүтүлүгү ажалын корреспондент дөдөдөдө биле. Ийме-да дайчылар эштер Балза, Ку-вискал, моторист эш Калымова олар бөдөдөдө чаз хуузаагити алган, эрестиг күсөдүн турарын маа айтыган.

Коммунизм ажалы салгачы-ларын биле чаштарын дуга-йында Коммунист партиянын болгон Совет чазактын ада сагыш салымшкын дөдөдөдө ботта-нышкын эш Сандан улут өдө-дөрү-биле дөдөдөдөдөн, Кы-зылчыл Мугур куукумда уругтар ажалын дүгүдүн дүгөн чоруп турарын 1959 чылдын март 24-ге үнөдөн «Шында» билгити. ССР-ниң

Д. АЛЕКСЕЕВ.

Колхозта хана солун

Чөөн-Хөвсгөл районун «Искра» колхоз ажалы-агити артында «Күш-ажыл» деп хана солун бар. Колхозта партия болгон комсомол өгө организацын ажалы органы ол хана солун Со-вет Эвеледин Коммунист партиянын XXI съездинин төгүтүлүгү шилтирерин ажалы чедишкенин боттандырарын чөдөдөдө ажалы-ишчилерин эдөгөдөгү талзын-биле чутула ролю ойнап турар. Чонун кижэ бүрүдүн оонаштыр эрт, сүт болгон сөг-жөк бүдүрер талзын-биле Аме-риканың Каттышкан Штатта-рын эң чоокку чылдары чөдө дугайында төгүтүлүгү сорулгаларын шилтирерлер төдөдө, куурун таарылган көдөдөдөдөн, оор-тан бедөс дүгүтү ажалы ажалың өдөгөс чутулазын ол хана солунуң номер бүрүдүн алып турар. Бо чылым колхоз-туң тараа-жалы 110 гектар шөгө куурун тараа болгон оң га бүрүдүн 300 цент-нерден өрү ногаан массаны ажаап алырар.

Саар иштерин чегерелеш-тин болгон ажалы-агити улам экижип турган, бо чылым чегерелеш бүрүдүн 1800 кило-граммдан өрү сүтү саап алыр-редип турар.

Д. ИГИТ.

«Еж — санитар» («чараа-чечен-санитар») — санитарстанция-ның болгон Санитар-чырыдышкын билгитиң органы.

«Күш-ажыл» деп хана солун.

ӨЙ-ШААНДА ҮНҮП ТУРАР

Чая-Хөл районун Ленин атыг колхозунун партия, комсомол ор-ганизацын органы «Күш-ажыл» хана солун бо чеди чылы колхозчу мурунда турар улут со-рулгаларын—эрт, сүт, дүк бүдү-ринин планнарын күсөдиринче, илгити чеди чылым баштайгы чылым тарылган организацын болгон агротехниктиг бедөс дөдө-дө чорударын колхозчуларын мо-билгизастан турар. Артыл бо чылым 2420 гектар тарылга планын, оң

иштинде тараа културалар 1689 гектар. Тараа култураларын тарылганын колхоз ам дөдөдөн. Тарылгага бөлөгөдөрүн, оң чоруду-лазын, мурунчын механизатор-ларын болгон колхозчуларын күш-ажылын, мурунчын дуржулга-зын үргүлчү чырыдып келген. Колхозчуларын аразында ажал кылбас, чалгаа, күш-ажылды са-гылга-чурумун хажыдар, арагалаар ийи-чагыс кижилерин солунуң арынга илгити шүгүмчүлөп ту-

рар. Чижээ, колхозчу Сайза-оол арагалап, чалгып турган. Ол аш-кан Сулаан, Дамбаа, Хуурак олар ажылдан билээр, чалгаа, сагылга-чурум хажыдар турган. Оларын ка-рикатураал, чуруп турган, хана солунга билгити.

Оң соонда ол эштер боттары-нын багай ажалы-агити чидирип, колхоз бүдүргөдөгүн илгити кижирин турар апарган.

Д. АРАНЧАА.

